

Dohányárusok Közlönye

Megjelenik minden hétfőn 10-én és 20-án.
Egyes példány nem kapható
Előfizetési ár fél évre 5 korona.
Előfizetni csak fél évenként lehet.

A MAGYARORSZÁGI NAGY- ÉS KISTŐZSDE TULAJDONOSOK
SZAKKÖZLÖNYE ÉS ÉRTESÍTŐJE.

KYADÓTULAJDONOS ÉS FELELŐS SZERKESZTŐ:
HATSEK ADOLF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest. VII., Károly-kört 7. sz.
hova az előfizetési összegnek valamint a kizáratok küldendők.
Előfizetési ár fél évre 5 korona.
Kizáratok nem lesznek visszatérve.

TARTALOM. A dohányárusok vasárnapi munkaszünete. — A szerződés. — Vegyesek. — Közgazdaság. — Szerkesztői üzenetek. — Ajánlati hirdetés.

A dohányárusok vasárnapi munkaszünete.

Ritkán volt oly egyhanguan lelkesült hatása egy hírlapi cikknek, mint a vasárnapi munkaszünetről szóló multkori cikknek.

A leveleknek egész garmadája érkezett szerkesztőségünkbe, melyek legjobban ilusztrálják, hogy a dohányárusok mennyire óhajtják a munkaszünet behozatalát.

Ezen hozzánk érkezett leveleket azonban nem tesszük közze, miután illetékes helyen úgy is meg vannak győződve a munkaszünet szükséges voltáról.

Eddigélég ugyanis, mindig azt hozták fel akadályul, hogy a forgalom a munkaszünet behozatalával esökkenni fog. Erről azonban bebizonyítottuk s elég alaposan, miszerint nem úgy van. Mi mindig a kicstárn érdekeit egyhangzásba kívántuk hozni az árusok érdekeivel s ezen elv vezérel bennünket ezen ügynél is, a mikor mindazon dolgokat, melyek a munkaszünet gyors behozatalát tennék kívánatossá s annak kiviteli módozatait, mint azt nekünk megírták, közre adjuk. Mindenekelőtt 2 levelet méltatunk nagyobb figyelemre. Ezek minden kételyt eloszlatnak az irányban, hogy a munkaszünet behozatala nehézségbe ütköznék.

„Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Mindenekelőtt fogadja hálás köszönetem azért, hogy bebizonyította irántunk való jóakarátát azáltal, hogy az árusok munkaszünete érdekében száll sikra. Ön, igen t. Szerkesztő ur, elmondotta cikkében mindazon érveket, melyek a dohányárusok fél napi munkaszünetét szükségessé teszik s így én azokra nem térek vissza. Eleinte nem akartam a munkaszünet híveikhez csatlakozni, miután azonban a vasárnap délutáni publikumtól legfőkébb néhány krajczárt vehetek be, most már a munkaszünet behozatalát felette szükségesnek látom. Egy-két szivarnál többet senki sem vásárol, hanem azok a vevők aztán nem is patchouli szaguknak.

A mikor aztán este belátja az ember, hogy annyit sem vett be, hogy a világi-tási költségeket kifizesse vele, akkor eszébe jut az az állapot, mely élénken emlékeztet a rabszolgaságra. A mig ugyanis az ember kenyérért és a létért dolgozik, addig hagyján; a mikor azonban az ember csak azért él, hogy a néha részeg munkásnép kényelmének áldozza fel idejét, egészségét és fáradságát, akkor elgondolkozik, hogy vajjon nem volt-e jobb dolguk hajdan a rabszolgáknak, mint most nekünk, kiknek végtére mégis

csak van létjogosultságunk. Ehhez járul még azon körülmény is, melyet Ausztriában értek el a munkaszünet behozatalával. Így tehát beláthatja mindenki, hogy a pénzügyminister ur ő excja csakis az igazságnak tenne eleget, ha a munkaszünetet nálunk is engedélyezné. Már előre is örülök az első szabad vasárnap délutánnak mely, hiszem, hogy nincs távol s ennek az eszmének megpendítéseért és megvalósulásáért Önnek igen t. szerkesztő ur, hálás köszönetet mond tisztelő hiva

K. E.

„Tisztelt szerkesztőség!

Már rég nem olvastunk oly talpraesett cikket b. lapjában (köszönjük a bókot), mint a multkorit, mely a vasárnapi munkaszünetet tárgyalta. Csak egyet nem találtam meg benne s ez az, hogy a dohányárusnőnek még inkább van szüksége arra a félnapi munkaszünetre, mint a férfi dohányárusnak. (Nálunk az árusok leginkább férfiak.) A férfi végre este is mehet sétálni, a mit a nő nem tehet meg, (természetes nem is illik). Eszerint nekünk semmiféle élvezetet sem nyújt az élet, még csak fürdőbe sem mehetünk, (Ohó! lásd a „fürdőjünk otthon“ cz. hirdetést) sem pedig a zugligetben vagy városligetben nem pihenhetünk egy padon. Mi nők tehát még rosszabbul járunk: szabad időnk sincs, de jövedelmünk sem. Magányosan ülünk a trafikban s ha valaki be is jön egy drb 1 kros cigarettáért, az is bizonyára suszter gyerek. (Furcsa!?) Minek ülünk a trafikban, a mikor egész vasárnap délutáni jövedelmünk 2 ft 17 kr., mint a mult vasárnap. Azon rendelet, mely szerint záróra esetén a trafik elé helyettest kell állítani áruval, ki nem vihető. Ön írta azt mult évben, hogy ilyent csakis Ázsiában lát az ember és igaz a van. Ha a dohányárut ilyenkor az utcán kívánják árusítani, ahhoz élő ember kell, (természetes, a holtakat nem használhatjuk e célra) s ezek is megszégik a vasárnapi munkaszünet és a vasárnap szent törvényeit. Aztán meg szégyenlem is a m. kir. dohányárut úgy árusítani, mint a tőköt, meg a répát az utca sarkon valamely erre megfogadott viceházmester által. Hát igazán nincs már kibuvó, hogy ne kelljen szakadt ruhájú egyének által árusíttatni ezen árukat? Ha egy idegen Pestre jön és látja ezen módját az árusításnak, mit gondolhat magáról az árusról? Egyideig egészségem helyreállítása céljából be is zártam üzletemet s künn az utcán viceházmesteremtől helyettesítetttem magam. Hallottam azonban az emberek gunyos megjegyzéseit, felnyi-

tottam vasárnap üzletemet s most egy-olyen publikummal érintkezem vasárnap ponkint, a melylyel való érintkezést Önnek kívánom, igen t. szerkesztő ur. (Igen szeretetre méltó, köszönjük.)

Meddig fog ez még tartani, nem tudjuk, de azt igen, hogy b. lapja mindnyájunk köszönetét fogja kivívni, ha a munkaszünet eszméje megvalósul.

Ezeket előre bocsátva maradtam tisztelttel

M. L.

A mikor ezen két levelet közzéteszük, csak a gondolkodás módot kívánjuk illusztrálni, mely most napirenden van. Vasárnapon néhány órai pihenés teljesen jogosult s könnyen keresztül is vihető, miután egyik oldalról sem ütközik nehézségbe. Az improvizált vasárnapi trafikok annyira szegyenletesek, hogy erre egy szót sem vesztegetünk.

A ki az árudák vasárnap délutáni üzletmenetéről fogalmat kíván alkotni magának, az menjen és nézze meg. Ugy hisszük a munkaszünet azonnal létre jönne, ha az illetékes körök vennék maguknak azon fáradságot és megtennék ezen vasárnap délutáni sétát.

A szerződés.

Mi a szerződés? Mindenekelőtt ezzel kell tisztába lennünk, mielőtt azon kérdés méltatásban bocsátkoznánk, hogy az árus miért is ir alá szerződést lehet, hogy rosszul értelmezzük, lehet, hogy annakidején rosszul tanultuk, annyi azonban bizonyos, hogy a szerződést két fél köti s azon köteleességeket, melyekben meg egyezzenek, meghatározza. Látunk azonban olyan szerződést, mely csak az egyik félre köteles; látunk olyan szerződést, a hol 3 évre szerződnek, melyben kötelezi magát a szerződő fél, hogy az üzletért bizonyos bérösszeget fizet, a meghatározott bérösszeg azonban már a következő évben nagyobb lesz. Ezt látunk s kétkedve kerdezzük, vajjon az ilyen iratot lehet-e szerződésnek nevezni? Erről az okmánybélyeg tarifa világosít fel. A bélyegilleték ugyanannyi, a mennyinek a fizetendő bérösszeg után lennie kell, sőt az összeg háromszorosát kell fizetni, miután a szerződés 3 évre szól. Nem érintjük azon pontokat, hogy az árusnak melyek a jogai meg a köteleességei a szerződés szerint. Minden jogász első pillanatra átláthatja, hogy ez egy kötelezvény, mely szerint az árus kötelezi magát évente ennyi meg ennyi bérösszeg vagy adó fizetésére; erre azonban nem kellene szerződés, melynek bélyegilletéke is drága, miután az árus csakis addig tarthatja meg árudáját, a mig ezen adót pontosan lefizeti. A forgalom-növekedést évről-évre ellenőrzi s ha növekedik, akkor újabb szerződést kötnek az árusal, megint 3 évre, s ezért ismét háromszoros bélyegilleték jár.

Szomorú viszonyok ezek! S ilyen körülmények között kívánunk ügybuzgó dohányárusokat, a mikor az nem tudhatja, hogy holnap nem teszik e ki üzletéből. Már többször kijelentettük,

hogy a bérösszeg fizetésének ezen módja a dohányárusok érdekeivel nem egyezik. Ezért látunk még ma is a fővárosban dohányárudákat, melyek mindenhez hasonlítanak, csak nem dohányárudához. Ezért van, hogy 42 000 dohányárus közül csak egy csekély részt nevezhetünk igazán dohányárusnak. Ezért jön annyi trafikot kérő kérvény a miniszteriumhoz, mert legtöbbjének a trafik csak mellékület. Az üzletmenet maga pedig ezáltal fel van tartóztatva. Egy iparág sohasem fejlődhetik, sohasem viheti nagyra, ha nem felel a főszület magára a kereskedelemre. A legjobb áru is lesüllyed értékben, ha a gyáros nem forcirozza az eladását, zóval, ha nincs árujának jó eladója. Ő jön első sorban is tekintetbe. De hát mit látunk e téren, mely ugy a publikumtól, mint az időjárástól, mint pedig attól függ, hogy az áru készletben van-e? Mi csak annyit látunk, hogy az árusoknak évek óta megnehezítik a megélhetést. Ez az a sok »javítás«, mit évek óta e téren eszközöltek. Néha látunk felvillanni egy-egy faklyát, mely bevilágít ezen chaoszba, de rögtön el is alszik s ismét az előbbi sötétség uralkodik.

A szerződés létezése már magában véve is fényesen illusztrálja az általunk vázolt elárusítási mizeriákat.

A múlt napokban egynehány áru jött szerkesztőségünkbe azzal a hírrel, hogy bérösszegét emelték.

»Valószínűleg a forgalma is növekedett« — mondtuk mi.

»De hát akkor minek irtam alá a múlt évben egy 3 évre szóló szerződést?«

»Az már igazán nem tudjuk, de ha ez nem tetszik, vissza is adhatja dohányárudáját« — feleltük mi.

»Igen, igen, ugyanezt mondta a p. ü. biztos ur is.« Köszönjük a szives felvilágosítást.

Vegyések.

A dohányárusok vasárnapi munkaszüneté. Az évek óta óhajtott munkaszünetet a dohányárusok részére azért nem hozhatták be eddig, mert a pénzügyminiszterium azt hitte, hogy ez által a forgalom csökkenni fog. Ausztria azonban fényesen bebizonyította, hogy amióta ott a munkaszünet létezik, tehát körülbelül 1 év óta a forgalom $1\frac{1}{2}$ millió frrtal növekedett. Ebből kifolyólag a magyarországi dohányárusok között mozgalom indult meg, hogy a pénzügyminiszter ő exzellenzciájánál ez iránt kérvényt nyújtanak be. E czélből a dohányárusok gyűlést fognak tartani és előjegyzések, valamint a résztvételt a „Dohányárusok Közönlönye“ szerkesztőségéhez kell intézni.

A Pester Lloyd f. 18. számában egy igen szép cikk jelent meg a dohányról Magyarországon. A szerző tárgyalja azon okokat, melyek miatt az Ausztriába való kivétel megcsapant, sőt azt is mondja, hogy a dohány minősége sem a legjobb. Hogy miért nem természetesen jobb dohányt, arról hallgat a szerző. Mindenesetre tudomásul vesszük, hogy ez más kép lesz majd s ezért nem is mondjuk el erről a tárgyról saját kritikái megjegyzéseinket.

Oroszország lentermelése. Mig nálunk a lenés kender-termelés nagyon pang, azaltal Oroszországban ez a termelés nagyon halad. A múlt évben, a konzulatukok után beérkezett jelentések szerint, a termés 15 százalékkal gyengébb volt mint az előző évben, mert a júniusi szárazság következtében a lentermés alacsony és ritka maradt.

A német ipar fejlődése mellett a statisztika igen figyelemreméltó adatokkal szolgál. Kimutatja ugyanis, hogy a szövő-fonó-és gépipar terén Németország kivitele nyolcszor nagyobb volt, mint behozatala. A kivétel 1202 millió, a behozatal pedig 150 millió márkát tett ki. E két német ipart tehát joggal nevezik nagyiparnak.

Iparkamari illetékek. A pénzügyi és kereskedelmi miniszterek egy felmerült esetben kimondták, hogy az egyéni vagy társasági cégek működő kereskedelmi vagy technikai fővezetők iparkamari illeték alá esnek, míg azok, kik részvénytársaságoknál működnek, ennek az illetéknek fizetésére nem kötelezhetők,

Közgazdaság.

Országos borászati kongresszus Fiumében. A fumei magyar érzelmű borkereskedők kezdeményezésére a magyar borkereskedők elhatározták, hogy ez év szeptember havában megtartják Fiumében a magyar borkereskedők első kongresszusát. A Magyar Kereskedelmi Csarnok megbízásából Ablesz Zsigmond, Kamermayer Károly borkereskedők és Schreyer Jakab dr. titkár most jártak lenn Fiumében, hogy a Lloyd Fiumana megbízottáival, Maderspach alelnökkel, Herzl előadóval, Ruzsitschka szakosztályi elnökkel az előkészítő munkát elvégezzék. A kongresszus megtartását a kormány támogatása is biztosítja. Napirenden lesz, mint már jelentettük, a borkereskedők országos szövetségének megalakítása is.

Kisiparosok hitelszövetkezete. Harmadik éve már, hogy a kisiparosok a szövetkezeti ügyben országos mozgalmat indítottak és a kormány támogatását kérték. Minthogy azonban ez ügyben a kormány határozott lépéseket még nem tett, mult évben számos iparos összeállt és Folyószámra leszámitoló és hitelintézet cím alatt szövetkezetet alakított. E szövetkezet ma tartotta Horváth János dr. elnökletével első rendes közgyűlést, mely az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentését elfogadta és az igazgatóságba megválasztotta: ifj. Heidlberg Mor, Steinschneider Bertalan, Schuller József, Klein Jakab, Rády János, Horváth János és Gerster Miklós tagokat. A mult év vége összesen 406 darab 150 ftrtos üzletét véglegjezték a mi 60,900 ftrt tőkének felel meg.

Hajóközlekedés. A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közölni teszi, hogy a Sabácz és Mitrovicza közötti hajójáratokat március 21-től kezdve a már kiadott menetrend szerint Bosna-Rácsáig terjesztik ki. Bosna-Rács állomás március 21-én az összes forgalomra megnyílik. — Az I. cs. kir. szab. Duna-Gőzhajózási Társaság közölni teszi, hogy Krems—Linz között a heyhajó járatok megnyitják: Első menet Kremsből—Linczbe március 22-én. Linczből—Engelhartzelbe március 23-án. Engelhartzelből—Linz—Kremsbe március 24-én. Kremsből—Melkre március 23-án és vissza Melkből—Kremsbe. Menetrend példányokkal az érdeklődőknek ingyen és bérmentve szolgál a forgalmi igazgatóság.

Az Első Leán ykifizései-Égyetel, mint szövetkezett ma tartotta meg számos tag jelenlétében XXXV. rendes évi közgyűlést. Miután Schwarcz Ármán elnök kimutatta a közgyűlés határozatosságát, amennyiben 202 tag 1406 jutalékrész helyezett letébe, előterjesztették a jelentéseket. Az előterjesztett főjelentésből kitetszik, hogy az 1898-ik kezelési év is nagyon eredményos volt, mivel 7281 új, jobbra a legutóbbi korosozástalhoz tartozó jutalékrész irtak be, megjegyzendő, hogy a fuu-biztosítási osztályok is jelentékeny szaporodást szolgáltattak. Esedékesse vált biztosítások fejében 135,306-13 firtot, tehát 74,213-44 forinttal többet fizettek ki, mint az előző, 1296. évben. A jelentékeny kifizetések dacára 390,719-84 firtnyi ke előli felesleg éretett el, amely összeggel a matematikai díjtartalékokhoz 251,711-03 firt csatoltak. A díjtartalék ennél fogva 1,608,203-29 firta emelkedett. A fennmaradó 148,008-81 firt az alapszabály szerűi alapok erősítésére fordítottak, amely összeggel azok 296,008-36 firta egészítették ki, így tehát az évi mérleg 1,904,211-65 firt fösszeggel zárul. Az alapok fedezeteként nyertik jó kamatozásu budapesti házakban, amelyek 7632 firt leírása után 755,754-25 forinttal vannak a mérlegben kimutatva, továbbá $4\frac{1}{2}\%$ -os elsőrendű biztonságú értékpapírban 425,440-30 forinttal, takarékpénztári betéteiben 469,313-57 firttal, végre saját kötvényekre adott kölcsönökben és kint levő követelésekben.

Dr. Alexander Bernat a felügyelő tanács elnöke előterjesztte a tanács jelentését és indítványát a felmentvény megadására, mire a feljelentést és az igazgatóságnak abban kifejezésre jutott indítványait jóváhagyólag tudomásul vették és a főmentvényt egyhangulag megadták. A jegyzőkönyv hitelesítésével Márfly Károlyt és Singer Dávidot bízták meg. A felügyelő tanácsba választottak: Dr. Alexander Bernat, Basch Lajds, Heger József dr., Simonyi Zsigmond, Weil Dávid J. ismét és Wertheimer Albert (új). Miután még Hevessi József tag indítványára Schwarcz Ármán elnöknek, ki huszonkilenc év óta áll az intézet élén, továbbá az egész igazgatósági testületnek és Kohn Arnold vezérigazgatónak élénk ellenzés mellett köszönetet és elismerést szavaztak, elnök a gyűlést bezárta.

Szerkesztői üzenetek.

P. K. urnak V. A mit ön a ládákrol ír, azt mi már régen tudjuk. Hogy nehezen adható el, hogy vesztésséggel jár, ezt már számtalanszor megbeszültük, miért is e tárgyrol többet nem írunk. A ládakérdést egy időre levettük a napirendrol, de ennek sem — mi vagyunk okai.

M. Z. ur A. L.-ben. Udvariatlansággal nem ér el semmit. Sőt ha, mint jelenleg is, igaz van, az még sem járja, hogy a hivatalnokot tehetetlenségéggel vádolja. A jövőben tehát higadtalban!

St. B. urnó Bpest. Minden kérvényt trafik ügyben első főrumként a pénzügyigazgatósághoz kell intézni s csak ha elutasítottak, appellálhat a pénzügyminiszteriumhoz.

Ny. M. ur Bpest. Igenis ön lapunk előfizetője, de azért nem kívánhat tőlünk olyan szolgálókat, melyek a trafik ügygyel általában nincsenek összefüggésben.

J. P. urnak Bpest. Örülünk, hogy a cigarettapapír kereskedés tekintetében velünk egy véleményen van. Megvagyunk arról győződve, hogy ennek oka tisztán csak az árusok indolenciája. Több fővárosi nagy- és kisárus kényeszerithetné e gyárosokat nagyobb eredményekre. De hát ők ezzel nem törődnek, mert ők is eleget nyerneik. Ezért kellene már egyszerű rendet csinálni. Nálunk meg nincs olyan gyár, a mely tényleg számbavehető volna.

F. K. ur B.-ben. A mit ön ír, az azt bizonyítja, hogy nem ismeri a tényállást. Kérdézőkördjék illetékes helyen s majd meglátja, hogy az úgy egészen másként áll.

Segédszerkesztő: Heltal Nándor.

Ajánlat.

7179/98

A balassagyarmati kir. pénzügyigazgatóság közölni teszi, hogy a salgótarjáni dohánygyár-áruka kezelésének betöltése czéljából f. évi március hó 29-én d. e. 9 órakor írásbeli ajánlatok utján saját hivatalos helyiségében versenytergyalást fog tartani. A versenytergyalásban részt venni kívánók sajátkezüleg aláírt és kellően kiállított 50 kros bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatukat 1898. évi március 29-ének d. e. 9 órájáig ezen kir. pénzügyigazgatóság főnökénél nyújtsák be.

Az ajánlat tárgyat csakis a dohány forgalom utáni tözsdij fogja képezni. A jogosítvány elnyerésére annak lehet leginkább kilitása, ki a százalékokban kifejezendő legkisebb tözsdijt követeli és a ki arra alkalmasnak is fog találni, minek folytán a kincstár fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők között szabadon válasszon. Közlebbi tájékozulok a következők szolgáljanak:

A betöltendő salgótarjáni dohánygyár-áruka legutolsó 3 évi forgalmából levont egy évi átlag kitesz 157042 firtot dohány és szivar anyagban, miből 3168 firt a kicsinybeni eladásra esik.

A dohánygyár-áruával $1\frac{1}{2}\%$ kezelési jutalék élvezete mellett egybekötött váltó és bélyeg anyagára egy évi forgalma kitesz 8762 firtot. A dohány és szivar anyag a budapesti központi dohányáruraktárból a bélyeg és váltó anyag pedig a losoncai kir. adóhivataltól szerzendő he és az illető nagyárus által saját költségén szállítandó Salgótarjánba.

A jelenlegi ideiglenes dohánygyár-áru $1\frac{1}{2}\%$ tözsdiját élvez. A dohánygyár-áruának helyisége Salgótarján község élénk helyén rendezendő be s folyton olyké tartandó, hogy a dohányanyag káros hatással ne birjon.

Bánatpénzül készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban 600 firt csatolandó az ajánlathoz. Az ajánlatok-b. kikötött tözsdij számokban és betűkkel tisztán kiirandó és ahhoz a magyar állampolgárságot és nagykorúságot is igazoló erkölcsi és vagyoni bizonyítvány csatolandó.

Az ezen feltételeknek meg nem felelő ajánlatok teljesen figyelmen kívül fognak hagyatni. A netán még kivánt bővebb felvilágosítás ezen kir. pénzügyigazgatóságnál és a losoncai kir. pénzügyi bizottságnál nyerhető.

B.-Gyarmat, 1898. március 5-én.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

„DOHÁNYÁRUSOK KÖZLÖNYE“

(ORGAN DER TABAK GROSS- UND KLEINVERSGHLEISSER UNCARNS).

INHALT. Die Sonntagsruhe der Trafikanten. — Der Kontrakt. — Vermischtes. — Briefkasten der Redaktion.

Die Sonntagsruhe der Trafikanten.

Noch niemals dürfte ein Zeitungsartikel einer solch allgemeinen enthusiastischen Aufnahme theilhaftig geworden sein, wie es Derjenige über die Sonntagsruhe war, den wir in unserer letzten Nummer veröffentlichten. Eine Fluth von Briefen brachte uns die Post ins Haus, welche, wenn wir dieselben veröffentlichen wollten, wohl am besten illustrierten würden, wie sehr, wie dringend nothwendig die Erfüllung dieses Wunsches der Verschleisser ist und mit welcher Sehnsucht derselbe gehegt wird. Indess glauben wir davon absehen zu können, diese Zuschriften zu veröffentlichen, schon aus dem Grunde, weil man massgebenden Orten von der Nothwendigkeit der zu bewilligenden Sonntagsruhe vollständig überzeugt ist. Lediglich handelt es sich bloss darum, über die Schwierigkeit hinwegzukommen, welche darin vermeintlich gelegen ist, wonach durch die Schliessung der Geschäfte an Sonntagen der Consum sich verringern würde. Nun, wir haben darüber bereits unsere Meinung gesagt, und dieselbe durch Beweismittel gestützt, welche als solche, überzeugend genug, gelten können. Immerhin wollen wir dabei so vorsichtig als möglich zu Werke gehen und sowohl die Interessen der Tabak-Regie, als auch diejenigen der Verschleisser keinen Moment aus dem Auge verlieren, wenn wir all das, was für die schleunige Einrichtung der Sonntagsruhe spricht und uns als ganz besonders erwähnenswerth, von Seite unseres Leserkreises mitgetheilt wird, hier widergeben. Vornehmlich sind es zwei Briefe, welche unsere Aufmerksamkeit in besonderer Weise erregten, da deren Inhalt geeignet erscheint, alle Zweifel zu verscheuchen, welche gegen die Sonntagsruhe gerichtet sind:

Gehrter Herr Redakteur!

Empfangen Sie zuvörderst meinen innigsten Dank für das warme Interesse, welches Sie uns armen Trafikantinnen dadurch entgegenbringen, indem Sie in Ihrem letzten Artikel für die Bewilligung der Sonntagsruhe der Trafikanten eintreten. Da Sie, geehrter Herr Redakteur, in diesem Artikel so ziemlich all das sagen, was geeignet ist die Nothwendigkeit einer halbtägigen Ruhe in der Woche zu betonen, so entheben Sie mich dieser Mühe, zumal ich ganz Ihrer Meinung bin. Was mich betrifft, so hatte auch ich eine Zeit lang Bedenken, mich der Bewegung wegen Schliessung der Trafiken an Sonntagen anzureihen, allein dieses Bedenken schwindet bei mir schon aus dem Grunde, weil an Sonntag Nachmittagen in meinem Geschäfte kein einziger Mensch verkehrt, dessen Einkauf grösser wäre, als höchstens um den Betrag von einigen Kreuzern. Es kommt fasst garnicht vor, dass irgend

Jemand mehr als 1—2 Stück Zigarren kauft, dagegen kommt ein Publikum, das keineswegs nach Patchouli riecht. Und wenn dann am Abend der Cassastand ein solcher ist, dass man kaum die Kosten der kleinen Gasflammen, durch den Gewinnst der verkauften Waare, bestreiten kann, dann, geehrter Herr Redakteur, fühlt man etwas, was an das Sklavenmässige des Menschenthums lebhaft erinnert. Denn insolange es sich um Brot und Existenz handelt, arbeitet man gerne, das wird Jeder zugeben; wenn aber einzig und allein der Mensch dazu da sein soll, um blos der Bequemlichkeit des mitunter betrunkenen Arbeitervolkes seine Zeit, Mühe und Gesundheit aufzuopfern, dann weiss ich wahrlich nicht, ob das Sklaventhum längstvergangener Zeiten nicht besser daran war, als wir, die wir doch schliesslich auch ein Recht zu leben haben. Hiezu tritt noch der Umstand, wonach das Resultat, welches in Oesterreich seit Einführung der Sonntagsruhe erzielt wurde, ein solches ist, dass jedes Bedenken gegen dieselbe schwinden muss. Es wäre also ein Akt der Gerechtigkeit, wie auch der Humanität, wenn Se. Excellenz der Herr Finanzminister, die Sonntagsruhe bewilligen würde. Hoffentlich lässt dieselbe nicht mehr so lange auf sich warten und ich freue mich schon darauf, an dem ersten freien Sonntag Nachmittag, den ich nach vielen Jahren hätte, Ihnen, geehrter Herr Redakteur, persönlich für ihre Bemühungen danken zu können.

Ihre aufrichtig ergebene

E. K.

Gehrte Redaktion!

Schon lange habe ich keinen solch vernünftigen Artikel in Ihrem geschätzten Blatte gelesen (wir danken verbindlichst für das Compliment) als es Ihr Artikel in jüngster Nummer war, welcher von der Sonntagsruhe der Trafikanten handelt. Der Artikel ist wie gesagt, sehr gut, aber ich vermisste darin die Erwähnung dessen, dass so eine Trafikantin einen halben Tag der Ruhe doch noch dringender bedarf als ein Trafikant, wenn er ein Mann ist. (Bei uns hierzulande sind die Trafikanten zumeist Männer). Der Mann kann schliesslich auch während der Nacht spazieren gehen, das kann aber die Frau nicht. (Gewiss nicht, es ist das nicht schicklich.) Demzufolge haben wir Frauen gar keinen Genuss von dem Leben, nicht einmal den, dass wir in's Bad gehen, (Oho! Lesen Sie gefälligst das Inserat: Bade zu Hause!) nicht einmal den Genuss, dass wir uns im Stadtwaldchen oder im Auwinkel auf ein Bänkchen niedersetzen können. Uns Frauen trifft es daher am härtesten, wenn die Trafiken an Sonntagen offen sein müssen, denn nicht genug, dass wir im Geschäfte sind, nehmen wir auch nichts ein, (Sie meinen wohl Geld, nicht wahr?) wir sitzen da so einsam und verlassen, und wenn

ja einmal ein Herr eine Zigarette um 1 Kreuzer wünscht, so ist es gewöhnlich ein Schusterjunge. (Sonderbar!) Wozu sollen wir an Sonntag Nachmittagen in der Trafik sitzen, wenn die ganze Nachmittagslosung zwei Gulden 17 Kreuzer ausmacht, wie am letzten Sonntag. Die Verordnung, dass man, wenn die Trafik gesperrt sein soll, vor der Thüre einen Verkäufer anstellen muss, der die Zigarren verabfolgt, ist in dieser Form nicht ausführbar. Sie selbst haben es im vergangenen Jahre geschrieben, dass man solche Aushilfsmittel nur in Asien benützt, und mit Recht.

Wenn die kön. ung. Zigarren und Zigaretten auf offener Gasse an Sonntagen verkauft werden sollen, dann ist ja immerhin dazu ein oder zwei lebende Menschen nothwendig (Natürlich, Todte kann man dazu nicht verwenden!) und diese lebenden Menschen übertreten ja auch die Heiligung des Sonntags, wie auch das Gesetz über die Sonntagsruhe. Ausserdem schäme ich mich dessen, meine Waaren, die ich als kön. ung. bezeichne, durch einen hiezu gemietheten Vizehausmeister verschleissen zu lassen und das in einer Weise, wie man Kürbisse, Melonen und Rettige auf der Strasse feil hält. Sollte sich wirklich kein anständigerer Ausweg finden lassen, wie man diesen Verkauf auf der Strasse, von zerlumpten Leuten bewerkstelligt, entbehrllich machen kann? Wenn ein Fremder, der nach Budapest kommt, diese sonderbare Methode des Zigarrenverschleisses sieht, welche Meinung muss er von der Waare selbst haben? Eine Zeit lang habe ich mit Rücksicht auf meine Gesundheit an Sonntag Nachmittagen gesperrt und meinen Vizehausmeister damit betraut, mich vor meinen geschlossenen Geschäftsladen zu substituieren. Als ich aber das Gespötte der Leute hierüber hörte und ausserdem die Abrechnung mit meinen Vertreter nicht immer glatt vor sich ging, kehrte ich wieder zur alten Methode zurück und so sitze ich denn fortwährend in dem kleinen Lokale und begrüsse an Sonntag Nachmittagen pflichtschuldigst ein Publikum, mit dem zu verkehren ich Ihnen Herr Redacteur wünsche! (O, Sie sind sehr liebenswürdig, wir danken sehr.) Wie lange das noch dauern soll, dass weiss ich nicht, Eines aber weiss ich, dass Ihr geschätztes Blatt sich den Dank aller Trafikantinnen sichern muss, wenn es mit allen Mitteln dahin wirken wird, dass wir die Sonntagsruhe erlangen.

Dies voraussetzend, zeichne ich mich hochachtungsvoll

L. M.

Indem wir die vorstehenden zwei Briefe veröffentlichen, beabsichtigen wir dadurch bloss die Denkweise wiederzugeben, welche über diese Angelegenheit vorherrscht. Der berechtigte Wunsch nach einigen Stunden der Ruhe in der Woche ist unseres Erachtens nach ein bescheidener, dass er leicht erfüllbar genannt werden muss,

angesichts dessen, dass auf keiner Seite ein Nachtheil zu erblicken ist. Was die improvisirten Sonntagstraftiken anbelangt, so haben wir darüber kein Wort zu verlieren übrig. Es gibt Dinge, die so beschämend wirken, dass man gut thut, darüber zu schweigen. Wer Lust hat sich ein Bild davon zu machen, wie der Zigarrenverschleiss an Sonntag Nachmittagen in den meisten Gassen und Strassen betrieben wird, der durchwandere dieselben und schaue sich die Sache einmal gründlich an. Wir sind überzeugt davon, dass die Einführung der Sonntagsruhe auch nicht eine Stunde länger auf sich warten lassen würde, wenn jene Herren den Spaziergang unternehmen würden, die berufen sind ein Urtheil über die Nothwendigkeit der Sonntagsruhe abzugeben.

Der Kontrakt.

Was ist ein Kontrakt? Diese Frage möchten wir gerne gelöst sehen, bevor wir uns in die Erörterung der Frage einlassen, wozu der Trafikant eigentlich einen Kontrakt unterschreiben muss. Möglich, dass wir die Definition des Wortes Kontrakt nicht recht auffassen, möglich auch, dass uns die Schule seinerzeit einen falschen Begriff von dem Worte Kontrakt beigebracht hat, allein, so viel steht fest, dass wir den Kontrakt für eine Urkunde halten, welcher zwischen zwei Parteien geschlossen, beiden Theilen aufträgt, die gleichen eingegangenen Verpflichtungen gegen einander genauestens einzuhalten. Doch wir sehen, dass es auch Kontrakte gibt, die nur einen Theil der Kontrahenten verpflichtet, während der andere Theil zu gar nichts verpflichtet ist; wir sehen, dass eine Partei quasi einen Miethsvertrag auf 3 Jahre macht, in welchem sie sich verpflichtet, alljährlich für das Gemietete so und so viel zu bezahlen und dass gleichwohl die stipulirte Pachtzahlung im kommenden oder zweitnächsten Jahre erhöht wird. Wir sehen das alles und zweifelnd fragen wir uns: Ist ein solches Schriftstück wirklich Kontrakt zu nennen? Doch darüber belehrt uns ja sogar der Stempelarif. Genau, wie es für Kontrakte vorgeschrieben ist, wird die Stempelgebühr nach der zu zahlenden Pachtsteuer bemessen, ja noch mehr, der Betrag wird dreifach gerechnet, weil der Vertrag für drei Jahre Gültigkeit besitzt.

Wir lassen uns in die Frage nicht ein, was dem Verschleisser in dem Kontrakt zugesichert wird, welche Rechte, welche Vortheile er eigentlich zu verlangen berechtigt ist. Wir lassen uns in diese Frage nicht ein, weil wir darauf keine Antwort wissen. Jeder Jurist würde auf den ersten Blick erkennen, dass dieser sogenannte Kontrakt nichts anderes ist, als die Erklärung des Trafikanten, er wolle so und so viel Steuer jährlich bezahlen, das ist alles. Dazu ist aber unseres Erachtens nach keineswegs ein Dokument notwendig, welches, wie der Kontrakt, abermals einer verhältnissmässig hohen Besteuerung unterliegt, zumal der Trafikant doch nur ins solange seine Trafik behält, als er diese Steuer pünktlich leistet. Denn da wird von Jahr zu Jahr der Consum der Trafikanten einer neuen Bemessung unterzogen und wenn sich die geringste Steigerung erweist, wird die Pachtzahlung erhöht, ein neuer Kontrakt unterschrieben, der abermals auf drei Jahre lautet, wofür abermals eine dreifache Stempelgebühr zu entrichten ist und der möglicherweise gleichwohl schon morgen seine Gültigkeit verlieren kann.

Traurig, wahrlich traurig ist es um solche Verhältnisse bestellt. Und da möchte man Verschleisser haben, die, wie es der mächtige staatliche Industriezweig erheischt, mit Leib und Seele an ihrem Geschäfte hängen? Und da soll ein Verschleisser den ihn zum Vertriebe übergebenden Artikel, seine ganze ungeheilte Aufmerksamkeit widmen, wenn er morgen vor die Thüre gesetzt werden kann oder zumindest nicht sicher ist, das Doppelte der Steuer bezahlen zu müssen. Wir erblicken in diesen Thatfachen kein Atom eines geschäft-

lichen Gebahrens, wie es auf dem Gebiete des Tabak-Monopols nun einmal unerlässlich geübt werden müsste, wobei wir den idealen Standpunkt gänzlich bei Seite legen, nachdem hier von einem humanen Vorgehen keine Rede sein kann.

Wir haben es schon des Öfteren gesagt, dass diese Art der Pachtzahlung, ganz abgesehen von den geschilderten Umständen, geeignet ist, die Trafikanten zu schädigen und je nachdem ihre Thätigkeit als Verschleisser überhaupt zu hemmen. Daher kommt es auch, dass wir sowohl in der Hauptstadt, wie auch in den Provinzstädten noch immer Trafiken sehen, welche allem anderen ähnlicher gleichen, als einer Tabaktrafik. Daher kommt es auch, dass von 42000 Verschleisser des Landes ein geringer Bruchtheil bloß, als wirkliche Verschleisser betrachtet werden können. Daher kommt es auch, dass die Gesuche um Trafikertheilung so massenhaft einlaufen, denn den meisten dieser Bittsteller ist es mehr um das Nebengeschäft, als um die Trafik zu thun, welche letztere sie zu mitunter gar nicht würdigen Zwecken brauchen. Der Verschleiss im Allgemeinen aber, leidet darunter insofern, als weder ihm die nothwendige Wichtigkeit zuerkannt wird, noch er selber, angesichts der Verhältnisse, bereit ist, ein der Zeit und dem Fortschritt Rechnung tragendes Vorgehen zu beobachten. Niemals wird sich eine Industrie entfalten können, niemals es zu einer imposanten Höhe bringen, stets wird sie ihr Wachsthum bloß der Populationsbewegung zu danken haben, wenn sie nicht in kunstgerechter Weise mit allen Mitteln, welche die moderne Handelskunst an die Hand gibt, dahin strebt, das Schwergewicht auf den Handel zu legen. Die beste Waare sinkt zum Schund herab, wenn der Kaufmann nichts taugt, in seiner Hand liegt das Wohl und Wehe des Fabrikanten und nur durch ihn gewinnt der Artikel seine Verbreitung und seinen eigentlichen Werth, er ist derjenige, der in erster Reihe in Betracht zu kommen hat, wo es sich darum handelt, Grosses zu erreichen. Allein, was sehen wir auf diesem Gebiete, das theils von der, mehr oder minder vorhandenen Güte der Waaren, theils von den Launen des Publikums, theils von den Zeitverhältnissen beeinflusst wird. Wir sehen seit Jahren nur das eine Bestreben vorherrschen, den Trafikanten so weit dies möglich ist, den Brotkorb höher zu hängen. Das scheint so ziemlich das ganze Um und Auf zu sein, all dessen, was an dem Verschleisse „verbessert“ wird. Eine Zeitlang sahen wir allerdings das Aufleuchten einer Fackel, die auch in dieses Chaos hineinzuleuchten Willens war, allein, bald verfinsterte sich dasselbe und fiel wieder in jenem Urzustande zurück, in dem es ehe dem sich befand.

Der Kontrakt, beziehungsweise dessen Existiren überhaupt, spricht deutlich genug, und bestätigt all das zur Genüge, was wir über die Verschleissverhältnisse vorbringen. Da hatten sich in den letzten Tagen viele Trafikanten in unserer Redaktion eingefunden, mit der Mittheilung, dass man ihren „Pacht“ erhöhe. Wir gaben unsere Meinung dahin ab, dass naturgemäss bei einer eingetretenen Steigerung des Consums, auch der Pacht erhöht werde.

„Ja, erlauben Sie“, sagte einer der Gekommenen, „wozu habe ich denn im vergangenen Jahre einen Kontrakt auf 3 Jahre mit der kön. ung. Finanzdirektion gemacht?“

„Wozu? Hm, das wissen wir wahrlich nicht! Im Uebrigen können sie ja die Trafik zurücklegen.“

„Ja, ja, das hat mir der Finanz-Commissär auch gesagt, nun ich danke für die gütige Auskunft.“

Vermischtes.

Die Sonntagsruhe der Trafikanten. Der seit Jahren gehegte Wunsch der Tabaktraftikanten Ungarns, ihre Geschäftslokale an Sonntag Nachmittagen schliessen zu dürfen, war bisher auf ein Hinderniss gestossen, welches darin bestand, dass man im Finanzministerium der Meinung war, es werde in Folge einer solchen Einführung der allgemeine Consum eine Einbusse erleiden. Nunmehr liefert aber Oesterreich den Beweis, dass, seitdem dort vor Jahresfrist die Sonntagsruhe eingeführt wurde, der Consum nicht nur

nicht gefallen, sondern um 1½ Millionen Gulden gestiegen ist. Mit Rücksicht auf diesen massgebenden Umstand, ist nun unter den Trafikanten Ungarns eine neuerliche Bewegung im Zuge, welche dahin abzielt, die Einführung der Sonntagsruhe bei Sr. Excellenz dem Finanzminister zu erbitten. Zu diesem Zwecke werden die Trafikanten schon in den nächsten Tagen eine Versammlung abhalten, um speziell über diesen Gegenstand zu berathen. Anmeldungen zur Theilnahme an dieser Landesversammlung der Trafikanten sind an die *Redaction des „Dohányárusok Közlönye“* zu richten.

Ueber den Tabak in Ungarn veröffentlicht der „*Pester Lloyd*“ in seiner Nummer vom 18. d. M. einen beachtenswerthen Artikel. Der Verfasser legt die Ursachen dar, welche es verschulden, dass der Export des Tabakes, namentlich nach Oesterreich, weit geringer ist, als in früheren Jahren und meint, dass die Qualität des Tabakes viel zu wünschen übrig lasse. Was jedoch diese Degeneration verschulde, warum nicht schon längst dafür gesorgt wurde, dass der unzulänglich sehr geeignete Boden ein besseres Produkt hervorbringe, das verschweigt der Verfasser. Gleichwohl nehmen wir es gerne zur erfreulichen Kenntniss, dass es in Zukunft besser werden soll, aus welchem Grunde wir es auch unterlassen, unserer eigenen Meinung hierüber Ausdruck zu verleihen.

Tabak-Automaten. Nach einem von dem österreichischen Finanzministerium festgestellten Regulativ für den Verschleiss von Tabakfabrikaten mittelst Automaten sind einzig und allein die Tabakverschleisser zur Ausstellung von Automaten für Zigarren, Zigarretten und pakirten Rauchtobaken berechtigt. Eine Verpflichtung liegt für sie nicht vor. Als Automaten dürfen nur die Fabrikate der Unternehmung Wrede u. Konsorten oder der Rechtsnachfolger derselben benützt werden. Der automatische Tabakverschleiss in öffentlichen Gärten, Parkanlagen, auf Promenaden, Ausstellungs-, Fest-, Renn-, Spiel- oder Marktplätzen, in Badeanstalten etc., ist in erster Linie den auf oder neben diesen Orten befindlichen Trafiken gestattet; nur dann, wenn Trafiken dort nicht bestehen, kann der Betrieb auch anderen lizenzierten Verschleissern bewilligt werden. Auf Bahnhofen (Warteräumen, Korridors, Perrons etc.) kommt der Tabakverschleiss mittelst Automaten den finanzbehördlich im Einvernehmen mit den betreffenden Eisenbahnverwaltungen bestellten Bahnhoftraftikanten zu. In Stationen aber, wo keine Trafiken bestehen, können mit Zustimmung der Eisenbahnverwaltung entweder die nächstgelegenen Tabaktraftiken oder aber Bahnbedienstete, welche sich eine Tabakverschleisslizenz erwirken, Tabak-Automaten in Betrieb setzen. Das Regulativ verpflichtet die Tabakverschleisser zur Auflegung „behördlich adjustirter Beschwerdebögen“, in welche die Konsumenten ihre Beschwerden über allfällige Anstände eintragen können. Die Auslagen für den Automatenbetrieb werden den Tabaktraftikanten ebenso wie der Mietzins als passirbare Geschäftsposten in Rechnung gezogen. Gesuche um Aufstellung solcher Tabak-Automaten sind an die zuständige Finanzwachabtheilung zu übergeben.

Briefkasten der Redaktion.

Herrn P. K. in V. Das was Sie uns über die Kisten mittheilen, ist uns längst bekannt. Dass man die Kisten schwerer verkaufen kann, dass man dabei einen grossen Verlust erleidet etc. sind Sachen, die wir schon unzählige Male erwähnt haben und also keinen Anspruch auf eine neuerliche Erörterung besitzen. Die Kistenfrage ist von der Tagesordnung vorläufig abgesetzt, das Eine können wir Ihnen aber sagen — wir sind nicht schuld daran.

Herrn M. Z. in A. L. Wie oft sollen wir es noch sagen, dass man mit Unhöflichkeiten niemals etwas auszurichten vermag. Selbst wenn Sie, wie in diesem Falle im Rechte sind, müssen wir Ihnen entschieden Unrecht geben und mit uns jeder Unbefangene, wenn Sie den Beamten seine Unfähigkeit vorwerfen. Dazu haben Sie kein Recht, das beurtheilt stets dessen Vorgesetzter. Also in Zukunft nicht gar so hitzig!

Hilfsredakteur: **Ferdinand Heitai.**